

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА: ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДНИКІВ

Податкова безпека є важливим елементом системи забезпечення економічної безпеки держави.

Дослідження теоретичних та методологічних засад податкової безпеки, в більшості випадків, здійснюється через оцінку податкових ризиків, захист економічних інтересів, податкову оптимізацію в контурі впровадження податкового менеджменту на усіх рівнях.

В економічній літературі для характеристики рівня безпеки вживаються різні категорії: загрози, критерії, індикатори, показники, порогові значення тощо.

Загрози та ризики у податковій сфері є неодмінним атрибутом діяльності суб'єкта (держави, регіону, платника податку). Небезпека виникає за досягнення рівня ризику критичного значення.

У сучасних умовах критеріями забезпечення податкової безпеки держави необхідно вважати:

- нормативи розподілу податкових ресурсів між бюджетами різних рівнів;
- величину податкового навантаження: на економіку країни, регіон, платника податків (юридичну або фізичну особу);
- рівень витрат держави на адміністрування податків і зборів;
- мінімізацію податкових ризиків і загроз (внутрішніх і зовнішніх);
- наявність податкових стимулів розвитку виробництва і підприємництва, залучення інвестицій і інноваційний розвиток;
- гармонізацію податкового-митного режиму з іншими країнами та інші.

Система індикаторів податкової безпеки (ПБ) є інструментом виявленням внутрішніх й зовнішніх загроз, попередження критичних ситуацій та своєчасне їх усунення з метою досягнення цілей безпечного розвитку (держави, регіону, суб'єкта господарювання) у результаті проведених заходів щодо посилення рівня податкової безпеки. Індикатори – статистичні показники розвитку економіки країни, які найбільш повно характеризують явища і тенденції в економічній сфері.

Результати наукових пошуків [1-4] щодо сутності податкової безпеки та індикаторів представлено в табл. 1.

Таблиця 1 – Основні індикатори податкової безпеки

Рівні ПБ та їх визначення	Індикатори ПБ
Міжнародна ПБ – це стан податкової системи, що характеризується стійкістю та стабільністю всіх її елементів, що передбачає спроможність захищати національні економічні інтереси і протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, можливість реалізації і розвитку податкового потенціалу країн, ефективне використання податкової системи для встановлення конкурентних переваг національної економіки в умовах глобалізації [1, с.9;3, с.15]	<ul style="list-style-type: none"> - ступінь гармонізації податкових систем інших країн; - чіткість та зрозумілість систем оподаткування іноземцю; - наявність міжнародних нормативно-правових актів і угод, ратифікованих Україною; - рівень корумпованості країни; - відтік капіталу в економіці зарубіжних країн
Державна ПБ – підсистема національної безпеки держави, являє собою стан податкової системи, за якого забезпечується гарантований захист і гармонійний розвиток всієї податкової системи держави, можливість податкових інструментів захищати національні інтереси держави, підтримувати соціально-економічну стабільність суспільства, а також формувати достатньо фінансових ресурсів для держави і місцевого управління, успішне протистояння існуючим загрозам податкової системи [2, с. 15]	<ul style="list-style-type: none"> - кількість податків і зборів; - співвідношення прямих і непрямих податків; - відношення обсягу податкових надходжень зведеного бюджету до ВВП; - відношення неподаткових надходжень до ВВП; - дефіцит бюджету; - покриття дефіциту зведеного бюджету за рахунок зовн. запозичень; - відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до загального обсягу зовнішньої торгівлі; - рівень тінізації економіки; - рівень перетику капіталу за кордон; - рівень податкової культури; - простота податкового контролю;
Регіональна ПБ – це стан оподаткування в регіоні, що визначається рівнем місцевого оподаткування [4, с.147]	<ul style="list-style-type: none"> - результативність адміністрування податків і зборів; - рівень податкової заборгованості; - кількість і розмір податкових пільг
Податкова безпека платника податку – це фінансово-економічний стан платника податків, який забезпечує мінімізацію податкових ризиків за умови дотримання податкової дисципліни [4, с.147]	<ul style="list-style-type: none"> - рівень податкового навантаження; - рівень податкового планування та прогнозування; - кількість перевірок платника податків за рік; - вибір системи оподаткування; - зрозумілість законодавства

Джерело: узагальнено та доповнено автором за [1-4]

Отже, з метою зміцнення податкової безпеки необхідно підвищувати ефективність податкової політики та вести постійний моніторинг зміни індикаторів та забезпечувати виявлення, оцінювання та усунення податкових ризиків і загроз, що сприятиме досягненню належного рівня податкової безпеки України (регіону) загалом, та платника податку, зокрема. Тому, перспективними напрямками у подальших дослідженнях має бути розробка системи оціночних показників та індикаторів ефективності побудови податкової безпеки, що допоможе виявити їх дієвість на всіх етапах управління.

Інформаційні джерела:

1. Іванов Ю.Б., Бережна Ю.В. Податкова безпека: сутність та умови забезпечення / Ю.Б. Іванов, Ю.В. Бережна // Економіка розвитку. - 2010. - № 2. – С. 9-11.
2. Цвилий-Букланова А.А. Налоговый контроль в системе обеспечения налоговой безопасности государства: автореф. дис. канд. юр. наук.: 12.00.14 / А.А. Цвилий-Букланова. – Челябинск, 2011. – 32 с.
3. Цимбалюк І.О. Податкова безпека в системі фінансової безпеки держави: [кол. монографія] / за заг ред. О.В. Кендюхова // Стратегічне управління національним економічним розвитком: монографія: в 2 т. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТ», 2013. – Т.2. – 392 с. – С. 13-23.
4. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів [Текст] : навч.посіб. / ДВНЗ «УАБС НБУ» ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова ; [С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 332 с.